

Izhaja vsako drugo soboto.
Naročnina:
5 Din četrtletno, 10 Din pol-
letno.

DELO

Uredništvo: Ljubljana,
Šelenburgova ulica 7/II. —
Upravništvo: Ljublja-
na, Prešernova ulica 54.

št. 5.

V Ljubljani, dne 16. decembra 1932

Leto V.

Jubilejna proslava Narodno strokovne zveze

Pred 25. leti se je ustanovila Narodna delavska organizacija kot predhodnica Narodno strokovne zveze. Ta jubilej bo proslavila NSZ kar največkrat v Ljubljani. Proslava, ki bo trajala dva dni, se bo vršila v dneh 13. in 14. maja 1933.

O priliki proslave se bo razvil tudi centralni prapor narodnega delavstva, kateremu bo kumoval ban dravske banovine.

Za proslavo se vršijo že predpriprave. Ustanovil se je poseben slavnostni odbor s častnim predsedstvom na čelu. Pokrovitelj proslave in kum novega prapora bo ban dravske banovine, v častnem predsedstvu pa so gg. ministra dr. Albert Kramer in Ivan Pucelj, ljubljanski župan g. dr. Dinko Puc in mariborski župan g. dr. Lipold, predsednik Zveze kulturnih društev direktor Anton Jug, predsednik Narodne odbrane dr. Cepuder, I. podstarešina Sokola kraljevine Jugoslavije Engelbert Gangl, zastopnik Udruženja narodnih železničarjev in brodarjev Ivan Deržič, predsednik Zveze društev privatnih nameščencev Joško Zemljič, predsednik Zveze podpornih delavskih društev v Nemčiji Pavel Bolha in predsednik NSZ tov. Rudolf Juvan.

V slavnostnem odboru pa sodelujejo naslednja nacionalna društva: vsa ljubljanska sokolska društva, krajevne organizacije JRKD, vsa včlanjena društva Zveze društev privatnih nameščencev, Narodna odbrana, Udruženje narodnih železničarjev in brodarjev, Delavsko prosvetno društvo »Ta-

bor«, Zveza kulturnih društev, Društvo »Sočča«, Zveza kmečkih fantov in deklet, Glasbeno društvo »Sloga«, Hubadova župa, ženski odsek NSZ, izobraževalno društvo »Bratstvo«, vsa ljubljanska društva in podružnice NSZ, kakor tudi zastopniki vseh podružnic NSZ.

Poleg slavnostnega odbora so se ustanovili tudi različni odseki, ki so že vsi pridno na delu, da bo proslava 25letnice res velika manifestacija nacionalnega delavstva v Ljubljani.

Četrtnska vožnja je zaprosena in bo gotovo odobrena.

Vse podružnice in vse nacionalno delavstvo pozivamo, naj se že sedaj pripravlja na pohod v Ljubljano, da bo Ljubljana v slavnostnih dneh 13. in 14. maja 1933 videla mogočno armado nacionalno zavednega delavstva.

Za vse veljaj do maja en sam klic: vsi in vse na veliko manifestacijo narodnega delavstva in proslavo 25letnice NSZ v Ljubljano.

Delavci, delavke, tovariši, tovarišice, šteditite do maja in si prištedite potnino in prehranjevalne stroške. Vaši zaslužki so sicer mali, vzlic temu pa lahko v teh mesecih prištedite malo svotico za kongres. Nihče ne sme ostati doma, vse mora na jubilejno proslavo.

Naj živi Narodna strokovna zveza ob njeni 25letnici!

Zakon o zaščiti kmeta in delavstvo

V državi je že dalj časa na dnevnem redu razgovor, kako zaščititi kmeta pred denarnimi oderuhi in kako mu omogočiti ali olajšati odplačilo dolgov. Letos aprila meseca je bil izdan začasen zakon, kateri je kmeta zaščitil na ta način, da je zabranil razprodajo nepremičnin za določeno dobo. Sedaj je v Narodni skupščini v razpravi končnoveljavni zakon o zaščiti kmeta, kateri pa ne vsebuje samo določb, katere se neposredno tičejo kmeta in njegove zadolžitve, ampak vsebuje tudi zelo važne določbe o maksimiranju obrestne mere in pa o olajšanju likvidacijskih poslov denarnih zavodov, kateri so postali nelikvidni.

Zakon o zaščiti ali o razdolitvi kmeta je eno najvažnejših socialno - gospodarskih vprašanj za naše kmetstvo ljudstvo. Seveda je zakon takoj razburil one, proti katerim bi bil zakon naperjen. Vse sile napenjajo oni, kateri so kmeta z visokoobrestnimi posojili

dobili v svoje kremplje in so ga preko gospodarskih in pridobitnih njegovih zmožnosti izkoriščali. Seveda vseh upnikov kmeta ne smemo šteti v te vrste. Mnogi so kmetu pomagali na pošten, človekoljuben način, zlasti s posojili na dolgoletne odplačevanje z razmeroma niskimi obrestmi. Človeško je tudi, ako pod zaščito tega zakona hočejo priti tudi osebe, katere te zaščite niso niti vredne in niti potrebne.

Za delavstvo, katerega se ta zakon sicer neposredno ne tiče, je pa zakon sam kot tak jako zanimiv in poučen pojav. Zanimiva in poučna je tudi borba za in proti zakonu. Pred vsem je zakon živa obsodba enega dejstva: da je naš jugoslovenski kmet izkoriščen po onih, pri katerih mora iskati nujno denarno pomoč. Z zakonom mora država žal priznati, da je odrerušstvo kmeta nekaznovano divjalo leta in leta tako dolgo, da je kmet zadnjič padel pod križem in da nič več vstati ne mo-

Prav srečne božične praznike in srečnejše novo leto žele vsemu članstvu Izvrševalni odbor in tajništvo NSZ in uredništvo lista.

re. Denarno magnatstvo je neovirano in nekaznovano uganjalo svoje zločine nad ubogim kmetom, kateri je oral in zemljo branil ter skromno živel. V temnem srednjem veku kmet ni bil zemljeknjižni lastnik svoje zemlje, bil je na zemlji, katero je s svojo družino obdeloval suženj. Delal je tlako grofom in cerkvam, od pridelkov je moral oddajati najboljše gospodarju. Toda današnje suženjstvo je slabše od srednjeveškega. Vsaj v mnogih ozirih. Kmet je sicer gospodar in lastnik zemlje, toda en del pridelkov vzamejo davki, drugi, veliko večji del, pa obresti, katere srednjeveško desetino za mnogo presegaajo.

Če zeljarica proda zeljnatu glavo za nekaj par draže, kakor mislijo, da je prav, ima za leto dni dovolj sitnosti zaradi tega »greha« ali »zločina«. Resnični, dejanski zločinci, kateri so kmetu sesali kri in mu upropaščali družino in zemljo — so ostali nekaznovani in se srečni vesele svojega s kmetovimi žulji pridobljenega bogastva. Če se jim sedaj za kratek čas hoče oderušstvo malo omejiti, kriče, da je narodno gospodarstvo v nevarnosti.

Zakon o zaščiti kmeta je obsodba bankokratstva, obsodba obrestnega oderušstva in vsakojakega verižništva s posojili, česar žrtev je bil kmet. Zakon je obsodba izkoriščanja slabjšega po močnejših. Zakon ima kaznovate nemoralo v denarnem gospodarstvu. Zakon v svojih skritih mislih podčrtava osnovno zahtevo demokracije: osnovni eksistenčni pogoji vsakega morajo biti zaščiteni. Eksistenčni minimum mora biti varovan.

Tudi pri zakonu o zaščiti kmeta ne gre za gnoto zemlje. Gre za živega človeka, kateremu mora biti življenje omogočeno, kateri ne sme biti žrtev izkoriščanja po onih, kateri imajo denarna oblastva v rokah.

Kmet predstavlja svojo eksistenčno enoto, delavec pa tudi svojo. Toda obe eksistenčni sta enako vredni in ohranitev istih za narod in državo enake važnosti. Kar velja za zaščito kmeta kot slabjšega činitelja v narodnem gospodarstvu, isto velja tudi za delavca, kateri je s kmetom vred potreben in enako važen činitelj našega gospodarskega življenja. Z zaščito kmeta je problem samo skromno načet. Misel zaščite je treba dosledno in do najskrajnejših posledic izpeljati. Kajti z zaščito enega stanu ustvarjamo izjemne privilegije, kateri v demokratični dobi niso mogoči. Mi hočemo biti daleč proč od domneve, da je zakon o zaščiti kmeta le politična kupčija stanu, kateri ima največ glasov ali pretveza za zaščito obubožanih srednjih in večjih posestnikov. Tako daleč potvarjanje demokratičnih načel in zatajevanje dejanskih socialnih potreb gotovo ne gre. Vemo, da je zakon izraz globokih socialnih motivov.

Ojačeni po teh motivih kličejo delavci: Dajte nam tudi zakon o resnični zaščiti delavca, kateri danes svojo delovno moč prodaja za nekaj dinarjev.

V. kongres delavskih zbornic v Beogradu

V Beogradu se je vršil v dneh 3. in 4. decembra t. l. peti kongres Delavskih zbornic, katerega so se udeležili delegati vseh Delavskih zbornic v državi. Ljubljanska Delavska zbornica je bila zastopana po 8 svojih delegatih, med katerimi sta bila tudi zastopnik NSZ tov. **Rudolf Juvan** in kot zastopnik Zveze društev privatnih nameščencev tov. **Vladimir Kravos**.

Na kongresu so bili podani naslednji referati: O delavskem zavarovanju v brezposelnosti je referiral **dr. Topalović**, o naši davčni politiki in delavstvu tajnik ljubljanske zbornice **Filip Uratnik**, o stanovanjski politiki **Bogdan Krekič** in o položaju našega socialnega zavarovanja **Vilim Haramina**, predsednik Središnjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu, ki se je v svojem referatu tudi spozabil in napadel nacionalne strokovne organizacije.

Kongres, ki je trajal dva dni, je sprejel tudi resolucije, iz katerih posnemamo sledeče:

V resoluciji socialnega zavarovanja zahteva kongres:

1. Da je treba takoj oživitvoriti odredbe zakona o zavarovanju delavcev in uvesti zavarovanje za slučaj starosti, onemoglosti in smrti. Delno uvedeno nameščensko pokojninsko zavarovanje pa je treba razširiti na vso državo in vse grupe privatnih nameščencev.

2. One grupe delavcev in nameščencev, ki so izvzeti iz splošnega zavarovanja, je treba priključiti k splošnemu socialnemu zavarovanju.

3. Socialno zavarovanje je treba ujediniti v eno organizacijo, pri tem pa je treba poudariti posebno skrb specialnim potrebam posameznih krajev in raznih grup delavstva in nameščentstva.

4. Zahtevati je državno subvencijo za vse panoge zavarovanja, posebno pa za neodložljivo uvedbo starostnega zavarovanja in zavarovanja za slučaj onemoglosti in smrti.

5. **Krajevni organi bolniškega zavarovanja morajo dobiti najširšo avtonomijo. Avtonomnim krajevnim organom je treba naložiti tudi popolno odgovornost za njih poslovanje in rezultate poslovanja.**

6. S sistemom postavljanja članov ravnateljstva je treba prenehati. Čimprej naj se izvedejo po zakonu predpisane volitve v vse socialne zavarovalne institucije.

Referent o davčni politiki je predložil svojo resolucijo, katero je kongres osvojil in iz katere posnemamo, da kongres zahteva:

1. Poviša naj se eksistenčni minimum, ki je prost nameščenskega davka od 400 na 1000 Din. Pri davčnih obvezancih z več otroki naj se ta minimum poveča.

2. V smislu čl. 97. zakona o neposrednih davkih naj se vsi dohodki od nesamostojnega dela do 4000 Din oproste samoupravnih davkov in kuluka.

3. Kuluk kot posebna forma predpisavanja samoupravnih davkov naj se ukine in zamenja z davki na obstoječe forme direktnih davkov. Osebnost naj se zahteva le tam, kjer davkoplačevalec ne želi plačati kuluka.

4. Industrijski delavci in nameščenci, ki se pojavijo za kuluk, se morajo zavarovati za slučaj bolezni in nesreče in preskrbeti s hrano, ako so brezposelni.

5. Uvede naj se davek na celokupne dohodke s progresivno davčno skalo in se naj ukinejo vsi dopolnilni davki.

Naslednji dve resoluciji poudarjata:

1. Peti kongres delavskih zbornic, ki se je vršil 3. in 4. decembra v Beogradu, opozar-

ja na to, da je v naši državi veliko število popolnoma nepreskrbljenih in že delj časa brezposelnih delavcev vseh kategorij. Podpiranje teh revežev potom javnih borz dela, državnih in samoupravnih institucij, delavskih zbornic, delavskih organizacij in zasebnih ustanov, kakor je sicer dragoceno, vendar ni dovoljno, da bi zasiguralo vsaj najpotrebnejšo podporo za življenje in stanovanje brezposelnih. Zaradi tega zahteva kongres, da se uveljavi člen 2. zakona o zavarovanju delavcev, s katerim se je že leta 1922. obljubilo, da se bo zavarovanje zoper brezposelnost oživitvorilo. To zavarovanje naj bo samoupravno pod kontrolo države. Država in samoupravne korporacije bi se morale obvezati, da bodo redno prispevale za to zavarovanje. Zavarovanje mora biti obvezno ter obsegati vse kategorije delavcev in nameščencev brez vsake izjeme in mora veljati za vso državo.

2. Dokler se popolno zakonsko zavarovanje zoper brezposelnost ne izvede, so nujno potrebni hitri ukrepi, da se še v teku te zime brezposelni delavci in nameščenci preskrbe z najpotrebnejšim, in to boljše, kakor so bili dosedaj.

Akcijo vseh ustanov, ki podpirajo brezposelne, je treba osredotočiti pri borzah dela, pri katerih bi moralo priti sodelovanje svobodnih družabnih krogov in strokovnih organizacij do večjega izraza. Vsa sredstva, ki se zbirajo za borze dela, se morajo uporabiti za podpiranje brezposelnih, bilo v denarju ali v prehrani. Takoj se morajo v to svrhu uporabiti tudi vsi rezervni fond. Dajilve borz dela za brezposelne se morajo znatno povečati, tako glede trajanja kakor glede višine podpore. Prejemanje podpor pri borzah dela je smatrati za zakonito pravico delavcev in v okviru te pravice morajo krajevne borze dela vršiti izplačila. Sredstva borz dela se morajo povečati in v to svrhu zahteva kongres:

a) Vlada naj naroči vsem banovinam in občinam v državi, da določijo v svojih proračunih primerne kredite za podpiranje brezposelnih delavcev.

b) Uvede naj se poseben davek za brezposelne, ki naj ga pobirajo davčne oblasti za ves luksuz, zlasti pa naj se ta davek naloži na luksuzna stanovanja, zabavne ustanove, pijačo, na konzum v restavracijah, pivnicah, kavarnah in slaščičarnah, ne glede na to, ali se ta konzum vrši v javnem lokalu ali privatnem stanovanju. Ta davek naj se razpiše tudi na vse lokale, ki služijo v trgovske ali industrijske svrhe, plačati pa bi ga morali tudi vsi delodajalci sorazmerno s številom zaposlenega osebja.

3. Glede na to, da je v teku tega leta začela brezposelnost tudi sezonske delavce, smatra kongres, da se pri podeljevanju podpore ne sme več delati razlike med sezonskimi in ostalimi delavci.

4. Posebno opozarja kongres na izredno veliko bedo, v kateri so poljski delavci. Za te je brezpogojno in nujno potrebno preskrbeti vsaj prehrano do nove žetve. V tem cilju zahteva kongres, da se v vseh občinah, kjer so nepreskrbljeni brezposelni poljski delavci, ustanovi poseben žitni fond. V ta fond naj bi prispevali vsi oni posestniki, ki imajo nad 9 oralov zemlje, po 5 kg žita in koruze. S tem žitnim fondom naj razpolaga paritetni odbor, kakor ga predvideva uredba ministra za socialno politiko glede ureditve zaposlitve delavcev pri poljskem delu.

5. Upoštevajoč, da je stanovanje neobhodno potrebna življenjska potrebščina in glede na položaj v pogledu stanovanjskega

vpripravljanja v mestih in industrijskih centrih, je peti kongres delavskih zbornic po vsestranskem razmotrivanju sprejel naslednje zahteve:

I. Prisilni ukrepi za določitev višine najemnine za stanovanja in lokale.

a) Za stanovanja in lokale v starih predvojnih zgradbah naj se določi višina najemnine na osnovi predvojne najemnine v pariteti 1:10, do največ 1:11.

b) V novih, po vojni zgrajenih hišah, naj se določi najemmina za stanovanja in lokale z ozirom na stvarne gradbene stroške s tem, da renta od investiranega kapitala ne sme presegati 4 odstotke, računajoč pri tem 30-letno amortizacijo.

c) Prekoračenje tako določenih najemnin za stanovanja in lokale naj se kaznuje po zakonu o pobijanju draginje. Kazen naj se odmeri v višini prekoračene cene plus 10 odstotkov normalne najemnine.

II. Zadržno gradbeno zakonodajstvo.

a) Izda naj se zakon o osnovanju gradbenih zadrug, s katerimi naj se omogoči, da je lahko več oseb lastnikov ene hiše, na ta način, da bo posamezno stanovanje last posameznih zadružnikov. Iz prejšnjih stanovanjskih zakonov naj se obnove konstruktivne odredbe o gradbeni delavnosti države, občin in javnih korporacij.

III. Sredstva za gradnjo stanovanj.

Osnuje naj se splošni gradbeni fond pod upravo države, občin in zasebnih zadrug. Iz tega fonda naj se za dobo 10 let grade izključno samo zadružne hiše po mestih v sorazmerju s porastkom prebivalstva in pomanjkanjem stanovanj. Pozneje bi se lahko iz tega fonda gradile zadružne stanovanjske hiše tudi po manjših mestih in na deželi. Sredstva tega fonda naj bi se dobila tako-le:

Državna hipotekarna banka naj vsako leto prispeva v ta fond dve tretjini one vsote, ki jo izdaja v gradbene svrhe. Uvede naj se poseben davek na neposredne davčne objekte v višini 100 milijonov letno, nadalje posebna doklada na nezazidane parcele po mestih, zlasti v mestnih središčih, poseben davek na luksuzna stanovanja mestih. Občine naj iz rednih proračunskih sredstev vsako leto prispevajo v ta fond najmanj 2 odstotka celokupnih svojih dohodkov. V ta fond naj se naposled stekajo vse kazni, izrečene zaradi previsokih najemnin. Zadružno gradbeno delavnost naj podpira tudi vse občinske denarne ustanove. Razen tega pa naj bo obvezno nalaganje v ta fond vseh presežkov delavsko socialno-političnih ustanov.

Našim članicam in somišljenicam!

Vedno bolj se kaže nujna potreba, da si žene v našem pokretu ustanovite svoj poseben ženski odsek. Nekaterne naše ljubljanske članice in somišljenice so se že prijavile k odseku. Vabimo pa tudi vse ostale članice in somišljenice, žene in hčerke naših članov, da se prijavijo v naš ženski odsek. Naprošamo vse, da se takoj prijavimo, ker bomo mogoče rabili pomoč naših žen in deklet pri naši veliki proslavi. Kakor se zbirajo druge žene in dekleta v svojih društvih, tako se v naše somišljenice zberite v našem društvu. Prijave sprejema tajništvo Narodno strokovne zveze, palača Delavske zbornice. Ne odlašajte, prijavljajte se takoj!

Pomožne akcije

Pomožne akcije so novejšega izvora. Nekoliko dve leti je temu, odkar se zlasti v večji krajih v pozni jeseni navadno, ustanavljajo posebni odbori, kateri imajo namen, da s prostovoljnimi prispevki javnosti in s podporo javnih korporacij in društev preko zime lajšajo gorje onim, kateri radi brezposelnosti ali pa tudi zaradi onemoglosti ali ostarelosti nimajo zaslužka in so zato v skrajni bedi. Nimajo ne kaj jesti in ne kaj obleči; pogosto so celo brez strehe. Od bede so prizadeti odrasli in otroci, moški in ženske. Zlasti otroci mnogo trpe.

Listi pišejo, da je 30.000 brezposelnih; lakota in mraz grozi 100.000 osebam. To pomeni, da pade na posamezno občino nad 30 brezposelnih oseb ali nad 100 pomoči potrebnih. Z drugimi besedami: 11 odstotkov prebivalstva banovine nima kruha!

Vse te številke so strašne in pomenijo zelo veliko. Predvsem je jasno, da razne prostovoljne akcije pomenijo samo kapljico v morje, da v njih blagodejni objem pridejo samo redki srečneži, kateri o akciji zaznajo, kateri so v njeni bližini in kateri — tudi pri dobrodelnosti je žal tako — imajo kakega priprošnjika, kateri se zanje »bolj« zavzame. Nič ne pomaga praviti, da je treba vzbuditi socialni čut. S tem vzbujanjem se veliki socialni problemi ne rešijo. Mnenja smo, da take prostovoljne akcije rešitev problema samo zavlačujejo, ne da bi bistveno in trajneje sle stvari globlje do dna.

Te strašne številke pa tudi pravijo, da je brezposelnost postala trajen pojav, kateri se kaže vedno v ostrejši luči. Morda bodo številke v enem ali drugem letu malo ugodnejše, da bo zaposlitev boljša, vendar pa bo število brezposelnih vedno tako veliko, da se ne bo moglo kar tako po deželji in po mestih porazgubljati. Vedno bo brezposelnost pomenila važen socialen pojav, v slabših letih morda nevaren socialen pojav. Pred tem dejstvom, ne bi smeli zapirati oči ali si nekako vest olajšati z organiziranjem vsakoletnih prekozimskih pomožnih akcij. V dravski banovini so pač razmere take, da bo dorast novih delovnih sil vedno večji kakor odpad. Kmetije so male, vsi otroci morajo od doma, izseljevanje je ustavljeno. Skoraj izračunati se da, kedaj bo število brezposelnih doseglo 50, kedaj 60 tisoč itd.

Dobrodelnost in krščanska usmiljenost so lepe čednosti in brez njih bi bil svet še strašnejši nego je. Toda dvakrat revež tisti, kateri je od milosti odvisen, pa četudi se milost deli velikopotezno in tako, da levica ne ve, kaj dela desnica. Dvojno ponižanje za človeka: prvič ponižanje v brezposelnost, drugič ponižanje v odvisnost od dobrih ljudi. Ta ponižanja so bridka zlasti ob zavesti, da ima človek do dela, do samostojnega obstoja pravico, katera je globoko ukoreninjena v naravi. Delavci dobro vedo, da so dobrodelnosti od strani podjetja zelo pogosto na obe strani oster nož, kateri raje odreže tako, da delavca koncem koncev boli, kakor pa tako, da bi delavec imel trajne koristi. Z dobrimi deli od slučaja do slučaja, recimo vsako jesen se zavaja delavstvo v neko zmoto, v domnevo, da je v redu, ako se težke socialne krize rešujejo v obliki miloščinarstva; delavstvo izgublja zavest, da je enakopraven član človeške družbe, ko pa mora čakati, kaj bo padlo raz mize, za katero sede dobra in premožnejša srca. Danes mora na vse strani prodreti in se uveljaviti prepričanje, da ima tudi delavec pravico do življenja, ono pravico, katera ni odvisna od večjega ali manjšega uspeha raznih pomožnih akcij, pač pa od pravne urejenosti v državi.

Kakor ironija se sliši, ako vemo, da običine, država, banovine krčijo proračune in ukinjajo vsa javna dela, na drugi strani pa javna dela priznavajo kot nujno potrebna, samo, da naj ista financira zasebna dobrodelnost, ko je vendar znano, da je te dobrodelnosti tako kmalu konec. Pomožne akcije mobilizirajo neštivilni odbori in neštivilni posamezniki, časopisje je polno poročil in nasvetov, mnogo energije se uporablja — toda učinek more biti le malenkosten in samo začasen. Lansko leto so prvič poslovala »Pomožne akcije« in letos se je kar lepo videlo, kako malo je volje iste ponovno organizirati. S pobudo so prišli oni kraji, kateri so lani s »Pomožnimi akcijami« še počivali. To znači, da se bodo »Pomožne akcije« zelo preživele in da jih noben ključ po pomoči ne bo oživel. Tako je z dobrodelnostjo vedno bilo. In kaj potem?

Dobrodelnost bo vedno potrebna, ker je jasno, da organizirana javna pomoč ne bo nikdar tako popolna, da bi obsegla vse dejanske pomoči potrebne. To bo zlasti toliko

časa slučaj, dokler ne dobimo modernejšega ubožnega prava ali zakona, kateri bi po modernih načelih urejeval preskrbo ubožcev. Pomožne akcije so ozko omejene na posamezne občine in na občane. Izenačevanje med občinami bo težko dosegljivo, ker je naravno, da bo dobrodelnost občanov vsake občine komaj komaj zadoščala za najnujnejše domače potrebe. — Tam, kjer je beda največja, bo pomoč najslabša, kajti berač beraču težko pomaga.

Pomožne akcije nujno in na ves glas dokazujejo, da je zakonita ureditev brezposelnega zavarovanja in zavarovanja za slučaj starosti in onemoglosti nujno potrebna, da »Pomožne akcije« nikakor teh problemov rešiti ne morejo. Na vrata trka potreba po novi ureditvi ubožnega prava. —

Odbori »Pomožnih akcij« morajo svojo delo zaključiti z najenergičnejšo zahtevo po zakoniti ureditvi višjih in vsako leto bolj aktualnih socialnih problemov. To bo najbrže dosegljivo, ker so »Pomožne akcije« nedvomno odkritosrčen izraz socialnega pojmovanja potreb današnjih dni. In pri »Pomožnih akcijah« sodelujejo uplivni činitelji.

Prvi kongres nacionalnih sindikatov v Beogradu

Jugoslovenski nacionalni delavski sindikati so imeli v dneh 20. in 21. novembra svoj prvi kongres v Beogradu. Kongresa se je udeležilo 755 delegatov iz prav vseh banovin naše države. Zelo pestra je bila slika v dvorani, ko si videl raznolike narodne noše iz raznih pokrajin naše države. Poleg stasitega Dalmatinca je bil Bosanec s fesom in z njim žena v feredži. Delegati so pokazali dobro voljo in jekleno vztrajnost, da so prihiteli iz najoddaljenejših krajev na ta kongres.

Kongresa so se udeležili tudi predstavniki bratske Československe obce delničke iz Prage in sicer bratje bivši minister in poslanec Alojz Tučný, senator Rudolf Panek in blagajnik Otokar Konetopski. Kongresu so dalje prisostvovali zastopnik ministra za socialno politiko načelnik g. Dušan Jeremić, zastopnik beograjske občine, nje podpredsednik g. Dobra Bogdanović, zastopnik Jadranske Straže minister dr. Dušan Peleš, Jovan Stojanović in Spasoje Zmajković ter narodni poslanec dr. Bogunil Vošnjak kot zastopnik Jugoslovenske akcije.

Tudi Narodna strokovna zveza se je odzvala vabilu in se udeležila kongresa. NSZ so zastopali: predsednik tov. Rudolf Juvan, Vladimir Kravos, Davorin Stopar, Tone Bajt, France Kralj, Drago Žerjal, Tomaž Kavčič, Miha Koren, Viktor Rožanc in Uranjek. Delegacija NSZ je bila navdušeno pozdravljena. V imenu NSZ je na kongresu govoril tov. Juvan.

Kongres sam je bila velika manifestacija nacionalnega delavstva Jugoslavije. Vsi govori so bili prožeti velike ljubezni do kralja, domovine in delovnega naroda.

Delegacijo iz Prage je kongres nadvse tople pozdravil in so bili vsi govori bratov Českoslovakov sprejeti z nepopisnim navdušenjem.

Kongres je trajal dva dni. Prvi dan je bil manifestativnega značaja, drugi dan pa so se obravnavala važna delavska vprašanja. Vse debate so pokazale veliko zrelost delavcev, sodelujočih v sindikatih.

Kongres je bil zgodovinskega pomena za jugoslovensko nacionalno delavstvo. Saj je bil to prvi kongres vseh onih delavcev, ki delajo na enotnem programu in po enotno začrtani liniji. Zgodovinskega pomena pa je bil tudi prvi oficijelni obisk zastopnikov

bratske Československe narodne delavske organizacije v Beogradu in nacionalnemu delavstvu.

Kongres pa je tudi temeljito obračunal z marksizmom in je bilo ogorčenje proti zavajalcem delavstva tako, da ga je težko popisati. Posebno je kongres z ogorčenjem vzel na znanje poročilo o prvi žrtvi, ki je dala življenje ja nacionalni delavski pokret. Poseben referat je pokazal vso gnjilobo takozvanih komorašev, ki se umetno držijo samo s pomočjo delavskih zbornic.

Dva referata, ki sta bila podana na kongresu, sta pokazala vso resnost pokreta nacionalnih radniških sindikatov. Prvi referat je podal tov. Stanković o ideologiji nacionalnega delavstva, drugega pa tov. Mitlić o socialnih ustanovah v Jugoslaviji. Po referatih so bile sprejete tudi tozadevne resolucije, katere je poseben odbor predložil vsem kompetentnim faktorjem.

Kongres sam je pokazal, da pokret nacionalnega delavstva raste in postaja mogočen ter da je ni sile, ki bi ga v njegovem zmago-slavnem pohodu zadržala.

Tovariškim jugoslovenskim nacionalnim sindikatom moramo le čestitati na lepo uspelem kongresu.

Iz govora ministra brata Alojza Tučnega.

Na kongresu sindikatov je govoril tudi bivši minister in sedanji narodni poslanec br. Alojz Tučný, ki je med drugim dejal tudi tole:

Na kongresu sem opazil silno razburjenost pri imenovanju marksistov in nekaterih njihovih voditeljev. Razumem in ne razumem tega razburjenja. Razumem ga, ker vem, da vodite proti marksizmu silno borbo, ne razumem ga pa, ker je nepotrebno. Mene marksizem ne razburja več, ker smatram, da gre proti svojemu kencu. Danes so povsod na pohodu nacionalne strokovne organizacije in svetla zvezda marksizma tone in ne bo dolgo, ko bo povsem zatonila. Marksizem propada po vseh državah. Propada, ker ni več potreben. Minuli so časi, ko je bil marksizem zaradi svoje internacionalnosti potreben. Danes internacionalna zveza delavstva ni več potrebna, ker se delavci v vseh svojih vprašanih lahko pogovorijo v Ženevi, kamor se shajajo

na svoje konference. Tam se vrši vsa internacionalna delavska politika, doma pa se najpovsod vrši samo nacionalna delavska politika. To uvidevajo že vsi narodi in zato opazujemo povsod močno naraščanje nacionalnih delavskih sindikatov. In članstvo teh sindikatov se rekrutira ravno iz bivših internacionalnih marksističnih organizacij, ki danes tonejo. Br. Tučný je potem govoril o mednarodnem uradu dela in obžaloval, da Jugoslavija nima tam svojih pravih zastopnikov. Nacionalno delavstvo v Jugoslaviji ima v svojih vrstah nekaj odličnih mož, ki bi gotovo lahko zastopali svojo državo v tej važni delavski instituciji. Tako pa vidimo, da vsa leta zastopata Jugoslavijo le dr. Živko Topalovič in Bogdan Krekič. Tega slednjega sicer vsi delegati v Ženevi dobro poznamo, ne poznamo pa njegovega glasu, ker ni še nikdar na sejah in konferencah odprl ust. S takim delegatom si Jugoslavija malo pomaga. Obžaloval je, da ni prisoten zastopnik ministra za socialno politiko, da bi slišal, da mora on kot Čehoslovak izreči svoje obžalovanje, da Jugoslavija nima na mednarodnih forumih svojih zastopnikov iz nacionalnih vrst. Trdno pričakuje, da bo že na prihodnjem zasedanju v Ženevi imel priliko pozdraviti kot delegata enega izmed znancev iz vrst nacionalnega delavskega pokreta. Dalje je pokazal na razvoj nacionalnih delavskih sindikatov v drugih državah. Povsod se naglo in uspešno širi ta pokret. V Češkoslovaški je nenavadno znatno porastel, raste tudi v Poljski, Franciji, Angliji in drugih krajih. Povsod, po vsem svetu prevzema nacionalni delavec delavsko politiko v svoje roke. In ta pokret nacionalno orientiranega delavstva ni vzeti za fašistični pojav. Ta pokret nima s fašizmom nobene zveze, četudi bi mu ga radi nekateri naprtili. Tudi v Jugoslaviji mora nacionalno orientirano delavstvo vzeti v svoje roke delavski pokret. Češkoslovenska obec delnička je pridobila že tako moč, da se brez nje ne more rešiti nobeno delavsko vprašanje. Želi, da bi se kaj kmalu zgodilo to tudi v Jugoslaviji in da bi nacionalno delavski pokret bil merilo za vsa delavska vprašanja bratske Jugoslavije. Na koncu svojega govora pripoveduje br. Tučný o križih in težavah vsakega pokreta. Tudi češkoslovensko delavstvo je imelo svojo kalvarijo. Ustanovilo je svoj narodno socialistični pokret še pod mačeho Avstrijo in bilo za to parkrat križano. A se ni ustrašilo nobenih žrtev, pa najsil so bile še tako velike. Tudi jugoslovensko nacionalno delavstvo ima svojo kalvarijo. Mirno naj prevzame križ na rame in se poda na trnjevo pot, kajti brez žrtev ni uspeha. Želi pokretu nacionalnega delavstva v Jugoslaviji najlepših uspehov v imenu vsega nacionalnega češkoslovaškega delavstva.

Ta govor ministra br. Tučnega je izzval nepopisno navdušenje v dvorani. Že med govorom je bil šestokrat prekinjen, po govoru pa je završalo po dvorani tako kot morda še nikdar preje. Vihar navdušenja pa je dosegel kulminacijo, ko je tov. Kravos prevedel govor br. Tučnega na srbohrvaščino in so ga vsi delegati razumeli. Vsi odlični zastopniki, ki so prisostvovali kongresu so br. Tučnemu iskreno čestitali na lepih besedah. Delegati iz Srbije, pa so prihajali na oder in se objemali ter poljubovali s starim borcem v nacionalnih delavskih sindikatih.

Druga seja Jednote slovanskih narodnih strok. organizacij

Po končanem kongresu sindikatov se je vršila v Beogradu druga seja Jednote slovanskih narodnih strokovnih organizacij pod predsedstvom ministra in poslanca br. Tučnega. Seje so se udeležili odborniki Jednote

tov. Tučný, Panek, Konetopski, Juvan, Kravos, Stopar, Bajt, Stanković, Dragić, Jadreško in Vučković.

Predsednik tov. Tučný je po otvoritvi seje pozdravil vse navzoče odbornike in podal poročilo o dosedanem delu Jednote. Sledila je nato daljša debata, po kateri so že med drugim sklenili, da izdela br. Tučný osnutek skupnega delovnega programa in statuta Jednote, kakor tudi da se vrši tretja seja Jednote o priliki proslave 25letnice NSZ v Ljubljani. Na to sejo bodo vabljeni tudi zastopniki nacionalnih delavskih sindikatov iz Poljske in Bolgarske, s katerimi je br. Tučný že v stikih.

Na seji se je razpravljalo tudi o nadaljnjem delu Jednote in je br. Tučný dal odbornikom tozadevna navodila.

Ob koncu seje je predsednik Jednote br. Tučný izrekel svoje zadovoljstvo, da se je češkoslovaški delegaciji posvetila taka bratska pozornost in nudila prilika obiskati tudi divno prestolico bratske Jugoslavije.

Zastopniki ČOD in NSZ pri ministru predsedniku.

O priliki kongresa se je zglasila deputacija Narodne strokovne zveze, v kateri so bili tov. Juvan, Stopar, Koren, Bajt in Kravos, v spremstvu s češkoslovaško delegacijo in sicer br. Tučnym, senatorjem Panekom in Konetopskim pri ministru predsedniku g. dr. Srškiću, ki je deputacijo nadvse ljubeznivo sprejel in konferiral z njo nad pol ure. Predsednik NSZ tov. Juvan je pozdravil g. predsednika vlade in mu predložil vse težave delavstva in pokreta nacionalnega delavstva. Ministrskega predsednika sta pozdravila tudi senator Panek v francoskem in minister Tučný v češkem jeziku ter ga naprosila, da posveti pokretu narodnega delavstva v Jugoslaviji vso svojo pozornost. Deputacija je izročila predsedniku vlade tudi obširno spomenico NSZ. G. ministrski predsednik je vzradoščen sprejel pozdrave deputacije in obljubil, da bo posvetil pokretu narodnega delavstva vso svojo pažnjo in spomenico proučil ter skušal ugoditi vsemu, v kolikor bo le mogoče. — Deputacija je obiskala potem še zastopnika ministrskega predsednika g. dr. Kramerja, ki je deputacijo sprejel nad vse prijateljsko in ostal dalj časa z njo v razgovoru. Posebno vesel je bil obiska češkoslovaških delegatov, s katerimi je star znanec.

O proračunu OUZD

Na zadnji seji ravnateljstva OUZD je bil sprejet proračun za leto 1933. Proračun je sestavljen pod vplivom gospodarske krize.

V dobi najboljše gospodarske konjunktуре junija 1930 je znašalo število zavarovanega članstva pri OUZD 103.750, povprečna zavarovana mezda pa je znašala 26.45 Din. Dohodki bolniške zavarovalne panoge so znašali letno 47.976.827 Din, nezgodne panoge pa letno 12.287.628 Din. Ko pa je nastopila gospodarska depresija in so morala podjetja zmanjšati ali celo ukiniti obseg svojega obratovanja, se je pri uradu število zavarovanega članstva znatno zmanjšalo in je v mesecu aprilu 1932 dosegalo svoj minimum, to je 72.242 članov. S povečanjem brezposelnosti pa je začela padati tudi zavarovana mezda. Uradovi dohodki so se znižali v bolniški zavarovalni panogi za 10 milijonov 294.989 Din na letno 37.681.838 Din. v nezgodno zavarovalni panogi pa za 8 milijonov 164.337 Din na letno 8.123.291 Din.

Finančno poslovanje okrožnega urada, ki je bilo v dobi dobre konjunktüre aktivno in

je izkazovalo razmeroma visoke prebitke, se je zaradi navedenega zmanjšanja dohodkov znašlo v težkem položaju.

Zaradi strukture obveznega zavarovanja je bilo OUZD nemogoče, da bi vsaj prilično znižanju članstva odgovarjajoče mogel zmanjšati tudi svoje izdatke. Velika večina postavk dosedanjih izdatkov je namreč takega značaja, da jih ni mogoče znižati, če se je tudi znatno znižalo število zavarovanega članstva in s tem obseg obratovanja. To so zlasti najemnine, izdatki za zdravnike, zdravila, stroški za bolnice in deloma tudi izdatki za osobe.

Zaradi gospodarske krize so se izdatki nekaterih postavk celo pomnožili. Tako n. pr. izdatki za prisilno izterjavo zapadlih prispevkov. Kljub relativno manjšemu številu bolnih članov se je izdatek za hranarino povečal, ker se sedaj poslužujejo svojih pravic tudi zavarovani člani najvišjih mezdnih razredov, ki so v času prosperitete zaposlovali predvsem zasebne zdravnike. Pri dohodkih mora pa urad vkalkulirati tudi velik izpad na neizterljivih in dubioznih terjatvah, ker je postalo veliko število podjetij insolventnih in urad pri tem ne bo prišel do popolnega kritja.

Poleg vseh teh neprilik, ki so povzročene po gospodarski depresiji, pa še razne v zadnjem času izdane vladne naredbe prav občutno obremenjujejo finančno poslovanje urada. Naj omenjamo samo omejitve poštninske prostosti, dalje razne obremenitve z davki, dokladami itd. Tudi pri plačevanju oskrbovalnim v bolnicah ne uživa OUZD nobenih ugodnosti. OUZD se celo zaračuna oskrbovalnica za slučaje zdravljenja nalezljivo bolnih oseb, katere so zasebniki oproščeni.

Vsa ta dejstva so privedla OUZD v tako težak finančni položaj, da je poslovno leto 1931 zaključil z večjim primanjkljajem. Tekoče poslovno leto bo morda zaključeno brez izgube, ako ne bo v mesecu novembru in decembru še kakih večjih prekomernih izdatkov.

Proračun za leto 1933. je sestavljen na podlagi opisanega izredno neugodnega finančnega položaja OUZD.

Pri kalkulaciji dohodkov se je postavilo dve alternativni:

Prva alternativa predvideva dohodke na podlagi fluktuacije članstva v letu 1931. V te mletu je imel urad največ članov junija meseca in sicer 82.643, najmanj članov 69.500 pa bo predvidoma decembra meseca. Sporedno s tem gibanjem članstva pa predvideva najvišjo povprečno zavarovano mezdo junija meseca a 24.97 Din in najnižjo decembra z 23.60 Din. Na tej podlagi kalkulirani dohodki bolniškega zavarovanja skupno z regresi in globami bi znašali 38 milijonov Din. Druga alternativa pa predvideva, da bo članstvo meseca julija naraslo na 90.000 članov, tako da bi 5 letnih mesecev izkazovalo večji porast članstva, kakor pa isti meseci tekočega leta. Pri dosedanji povprečni zavarovani mezdi bi pri tem povečanju članstva znašali prilično celokupni dohodki 39 milijonov 500.000 Din.

Med materialnimi izdatki je največja postavka najemnine za uradove prostore s 561.500 Din. Urad plačuje za svoje prostore v Ljubljani izredno visoko najemnino. Poslovanje se je zidalo ravno v času, ko so bili gradbeni stroški izredno visoki. Poleg tega se prištejejo h gradbeni glavnici še vsakoletne adaptacije, v kolikor ne gredo v breme vzdrževanja. Na ta način je gradbena glavnica za to poslovanje dosegla 15.418.900 Din in od tega zneska mora plačevati urad 70 odstotno najemnino.

Gradbena glavnica je izposojena iz nezgodno-zavarovalne panoge. Ta ne nosi za

naložitev nobenega rizika. Sedemodstotno obrestovanje mora jamčiti bolniško zavarovalna panoga brez ozira na to, da je dejanska vrednost nepremičnin veliko manjša, kakor pa knjižna gradbena glavica. OUZD je že opetovano zahteval znižanje najemnine v tem pravcu, da se pravilno oceni sedanja vrednost poslopij in da se od te dejanske vrednosti zaračuna nazemmina. Vsi tozadevni uradovi predlogi pa so ostali brez uspeha.

Vse ostale postavke materialnih izdatkov so predvidene na podlagi dejanske porabe v tekočem poslovnem letu. Že proračun za leto 1932. je bil jako pičlo odmerjen, vendar pa je OUZD v proračunu za leto 1932. še posamezne postavke zopet nekoliko znižal. Posebnega večjega prihranka pa se pri teh postavkah ni dalo doseči, ker je poraba materialij že tako ekonomizirana, da bi vsako nadaljnje krčenje proračuna resno ogrozilo ekspanzivnost poslovanja. **Druga velika postavka materialnih izdatkov so stroški Pošne hranilnice in poštnina s 500.000 Din.** Ta postavka se od leta do leta zvišuje, deloma ima urad višji promet pri Poštni hranilnici, deloma pa zaradi tega, ker so se **povišale tozadevne pristojbine.** V tekočem letu pa se je postavka še prav znatno povešala, ker je država ukinila ugodnosti, ki jih je urad užival pri poštarini. V tem pogledu bi bilo uvesti energično akcijo pri vseh merodajnih čimteljih, da se postavke za poštno-hranilnični promet znižajo, plačevanje poštarine pa da se sploh ukine.

Velika večina držav podpira obvezno socialno zavarovanje z ogromnimi materialnimi žrtvami, samo v naši državi je državna subvencija reducirana na minimum. Zaradi tega bi bila upravičena zahteva, da naj država pomaga socialnemu zavarovanju vsaj na ta način, da pri svojih napravah, katerih se poslužuje to zavarovanje, dovoli večje popuste, odnosno da prizna ugodnosti, katere je že svoječasno uživalo po zakonu o zavarovanju delavcev.

Glede upravnih stroškov OUZD bi bilo omeniti:

Urad zaračunava odstotne upravne stroške le od dohodkov bolniško zavarovane panoge. Za delo nezgodne panoge, predpisa in pobiranja prispevkov za Delavsko zbornico in Borzo dela pa dobi urad na račun svojih upravnih stroškov posebno bonifikacijo. Ta bonifikacija znaša za Delavsko zbornico 8% pobranih prispevkov, za Borzo dela pa 5%. Kako pa zaračunava Osrednji urad za zavarovanje delavcev **bonifikacijo za poslovanje nezgodne zavarovalne panoge,** se ne ve, ker načel, ki so merodajna za to zaračunanje, še nikjer ni priobčil. Okrožni uradi izvršujejo ogromno večino vseh poslov nezgodno-zavarovalne panoge, in sicer predpis in pobiranje prispevkov, vse potrebne preiskave o poteku nezgode, kakor o poškodbah poškodovancev, celotno zdravljenje poškodovanca, kakor tudi določevanje in izplačila začasne rente. Ti posli zavzemajo velik del uradove administracije. V letu 1931 je znašala **bonifikacija Suzorja k upravnim stroškom 525.259.97 Din, k odpisu inventarja pa 63 tisoč 791.80 Din,** kar je nedvomno jako malo v primeri s celokupnimi upravnimi stroški. Da se tudi to vprašanje vestransko pravilno reši, je nujno potrebno, da se v statut vnesejo točna določila, kako se ugotavlja **bonifikacija nezgodno-zavarovalne panoge.** Napram preliminarnim dohodkom bolniškega zavarovanja znašajo skupni upravni stroški 17.25 %, osebni izdatki pa znašajo 10.82 %. **Bonifikacija za posle nezgodno-zavarovalne panoge praktično ne pride v poštev,** ker mora urad na drugi strani plačati Osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev prispevek za sodelovanje tega urada v bolniško-zavaro-

valni panogi. Ta prispevek je v letu 1931 znašal 782.564.46 Din in je torej celo nekoliko višji kakor pa zgoraj navedena bonifikacija nezgodnega zavarovanja. Tudi ta prispevek je po našem mnenju dokaj previsok in ne odgovarja dejanskemu sorazmerju poslov, ki jih vrši Osrednji urad in okrožni urad v panogi bolniškega zavarovanja. Pri izpremembi statuta bo treba upoštevati tudi to dejstvo in se bodo morala sprejeti določila, ki bodo ta prispevek pravilneje določevala.

Vzdrževanje uradovih ambulatorijev, kopališč in fizikalnih zdravilišč je vnešeno v poseben proračun vzdrževanja ambulatorijev. Tudi pri tem proračunu je izvedena štednja pri vseh postavkah, vendar pa urad tega proračuna ni mogel tako radikalno reducirati, kakor pa se je to zgodilo pri proračunu upravnih stroškov. Uradovi ambulatoriji morajo imeti vso potrebno pomožno osebje, tako, da se zdravnikom po možnosti odvzame kar največ manipulativnega dela in pisarjenja. Zdravniki naj v ambulatorijih ves ordinacijski čas izrabijo izključno za preiskavo bolnih članov. Kljub temu, da se je število članstva in s tem tudi število bolnikov zmanjšalo, urad ni zmanjšal niti števila zdravnikov, niti pomožnega osebja.

Splošna gospodarska kriza pa je prav občutno znižala dohodke čistilnih kopališč in fizikalnih zdravilišč. Število obiskovalcev čistilnega kopališča v Ljubljani razmeroma še ni preveč padlo in je **zlasti razveseljivo dejstvo, da delavci jako mnogo uporabljajo prihe.** Princip stige in higijene je ravno s pomočjo kopališča prodrl med najširše sloje delavstva in je to nedvomno važen uspeh v pravcu utrditve zdravja delavstva.

V Mariboru pa žalbog takih uspehov ne moremo zabeležiti. Kljub temu, da je naše kopališče urejeno po najmodernejših načelih in da so se določile iste cene, kakor v Ljubljani, pa je vendar ostal poset kopališča minimalen in zlasti pogrešamo delavstvo. Da

se bo dvignil poset kopališča, so se znižale cene tako, da se komaj krije celotna režija.

OUZD ima v svoji upravi tudi dvojje zdravilišče, in sicer radio-termalno zdravilišče v Laškem in obmorsko okrevališče »Jadran« na Rabu. Tudi ta zdravilišča se bore z velikimi finančnimi težkočami. Okrožni uradi so iz štednje reducirali število bolnikov, ki jih pošiljajo v ta zdravilišča, ljubljanski okrožni urad sam pa nima toliko indiciranih slučajev, da bi mogel zadostno zasesti obe zdravilišči. Da OUZD paralizira izpad na dohodkih, bo v prihodnjem proračunskem letu skušal dvigniti obisk zdravilišč s tem, da bo skušal privabiti tudi zasebnike. Za pred in po sezono je določena v obeh zdraviliščih pavšalna oskrbovalnina, ki omogoča tudi manj premožnim zasebnikom poset naših zdravilišč. Ta oskrbovalnina je prav znatno nižja, kakor pa dosedaj veljavna dnevna oskrbovalnina in upamo, da se bo s temi ukrepi doseglo vsaj finančno ravnotežje.

Proračun je sestavljen na podlagi uradovega poslovanja, ki je določeno po statutu in po zakonu o zavarovanju delavcev. Zaradi tega izkazuje proračun tudi vse hibe tega poslovanja. Marsikatere postavke proračuna bi se dale prav znatno znižati, ako bi se uradovo poslovanje poenostavilo in ako bi odpadli posli, ki za izvedbo zavarovanja niso nujno potrebni, ki pa jih predvideva sedanja centralistična organizacija. Za ekonomizacijo poslovanja ni potrebna samo izprememba statuta, temveč pred vsem izprememba zakona o zavarovanju delavcev. Izpremeniti je treba ne samo poslovanje uradov, temveč pred vsem organizacijo zavarovanja, da se bodo vršili samo oni posli, ki so nujno potrebni za zavarovanje in da odpade birokratizem, ki je nujna posledica tozadevnih določil zakona in statuta. Reorganizacija najvišjih, kakor tudi najnižjih instanc našega zavarovanja bo stvorila podlago, da bodo naši prihodnji proračuni v zdravem sorazmerju z dohodki našega zavarovanja.

Važna socialna vprašanja.

Socialni odsek banovinskega odbora JRKD je koncem novembra sklical anketo, na kateri je obravnaval važna socialna vprašanja, ki so baš v sedantji dobi najbolj aktualna.

O zaščiti stanovanjskih najemnin je referiral tov. Ivan Tavčar. Po njegovem referatu je bila sprejeta resolucija, ki se glasi:

Ministrstvo za socialno politiko se nujno poziva, da izposluje v finančnem zakonu določilo, ki daje banovinom možnost, da regulirajo obstoječe pretirane stanovanjske najemnine na podlagi zakonito ugotovljenih najemnin za hiše, zgrajene pred in po letu 1914. Zakonite najemnine se naj gibljejo v okviru, kot ga predvideva zakonski osnutek kr. banske uprave za dravsko banovino, ki se naj še podvrže praktični reviziji strokovnjakov in interesnih zastopnikov.

O krizi delavskega zavarovanja je poročal tov. Dragotin Kosem in je bila sprejeta resolucija, ki smo jo že priobčili v zadnji številki »Dela«.

O pokojninskem zavarovanju nameščenecv je poročal tov. dr. Ivan Koestl. Resolucija, sprejeta po tem referatu, se glasi:

Pokojninsko zavarovanje nameščenecv naj se izvaja samostojno, ločeno od delavskega zavarovanja.

V organizaciji nosilca zavarovanja mora biti dosledno izvedeno načelo samouprave s paritetnim zastopstvom voljenih služboдавcev in zavarovancev.

V območju sedanjega pokojninskega zakona naj se pritegnejo v obvezno zavarova-

nje (trgovski sodrudniki, zobni tehnik in strojniki.

Odločno se izrekamo zoper ustanavljanje samostojnih pokojninskih skladov za pojedine nameščenke kategorije ter proti izločenju sedanjih zavarovancev pri ljubljanskem pokojninskem zavodu, ker je to škodljivo zavarovancem samim.

Razširjenje pokojninskega zakona naj se izvaja postopoma po kategorijah in pokrajinah.

Celotno pokojninsko zavarovanje v vsej državi naj izvajajo trije Pokojninski zavodi (Ljubljana, Zagreb, Beograd) kot samostojni, ravnopravni, teritorialno ločeni nosilci. Do tedaj pa naj izvaja Pokojninski zavod tudi pokojninsko zavarovanje nameščenecv iz ostalih delov države.

Na anketi je končno v imenu privatnih nameščenecv tov. Joško Zemljič predlagal še resolucijo v zadevi nezgodnega zavarovanja:

1. Bolniško - nezgodno zavarovanje privatnih nameščenecv naj se z ozirom na njih posebne poklicne in življenjske prilike, mentaliteto ter voljo, da za svoje boljše zavarovanje doprinašajo sorazmerno večje denarne žrtve, uredi v občem socialnem zavarovanju na specialen način.

2. Že obstoječe privatno - društvene blagajne Trgovskega bolniškega in podpornega društva v Ljubljani, »Merkurja« v Zagrebu ter Trgovalke omladine v Beogradu naj postanejo samostojni nosilci bolniško-nezgodnega zavarovanja privatnih nameščenecv.

Njih delokrog naj se določi po teritorialnem načelu, po katerem pripade izvajanje bolniško - nezgodnega zavarovanja za vse privatne nameščence na področju Dravske banovine izključno le Bolniški blagajni Trgovskega bolniškega in podpornega društva v Ljubljani.

3. Samo po sebi umevno se mora dosedanje fakultativno zavarovanje nameščencev pri privatno - društvenih blagajnah spremeniti v obligatorno ter obsegati vse trgovske in privatne nameščence brez ozira na to, kje so zaposleni, ne vrše pretežno fizičnih poslov ter so zavezani zavarovanju.

4. Privatno - društvene blagajne morajo imeti možnost, da odredijo višino zavarovanih prispevkov po stvarni potrebi svojega članstva v maksimalni zakoniti višini, v katero svrhu je nujno potrebna pravilnejša razporeditev dosedanjih mezdnih razredov z ozirom na večje valovanje mesečnih dohodkov privatnih nameščencev. Istotako jim mora biti omogočeno, regulirati v okviru zakonitih določb svobodno tudi podpore svojemu članstvu tako, da so v skladu z njihovimi življenjskimi prilikami in potrebami.

Vse resolucije se bodo z referati vred predložile pristojnim faktorjem.

Narodno strokovna zveza

Pozor, ljubljanski člani!

Vsak torek se zbiramo vsi ljubljanski člani v predavalnici Delavske zbornice na sejah raznih odsekov za proslavo 25letnice NSZ. Vsi ljubljanski člani so nujno naprošeni, da se zglasijo ob torkih od 18. ure naprej v predavalnici, da se jim določi funkcija v odsekih. Rabimo veliko sodelavcev in zato se prijavljajte. Prijave sprejema tudi tajništvo NSZ. Naj ne bo ljubljanskega člana, ki ne bi sodeloval.

Grobovi tulijo

Dne 29. novembra t. l. je Hrastnik doživel strašno katastrofo. V črnih rovih je eksplozija bencinskega motorja umorila šestoro rudarjev trpinov. Drnozg Martin, Arhac Blaž, Babič Janko, Jazbinšek Ignac, Skornšek Franc in Špajzer Vinko so dali življenje za Delo. Njihov pogreb, ki se je vršil v Hrastniku, je pokazal, kako globoko je dojmila ta velika nesreča vse prebivalstvo Hrastnika in okolice. Globoko pa je ta nesreča presunila tudi vse delavstvo Jugoslavije, ki žaluje za svojimi tovariši in ki v tem momentu ponavlja svoj klic: zaščitite nas pri delu.

V hrastniško rudniško bolnico pa so pripeljali ponesrečence rudarje Franca Višnerja, Jerneja Kramerška in Jožeta Zajca.

O vzrokih nesreče so pisali obširno dnevni časopisi. Mi se nadejamo, da bo ta grozna nesreča resen memento vsem onim, ki imajo skrbeti za popolno varnost delavskega življenja.

Žrtvam Dela bodi ohranjen med nami časten spomin, njihovim preostalim svojcem naše iskreno delavsko sožalje. Tovarišem, ki ležijo v bolnici, pa želimo skorajšnjega in popolnega okrevanja.

Naša mladina v svojih „Bratstvih“.

Naša mladina si je zaželela svojih organizacij. Zaželela si je nazaj svoja »Bratstva«, ki so svojčas tako dobro uspevala. Izvrševalni odbor je to željo razumel in dovolil, da se povsod ustanovijo mladinska društva »Bratstvo«, ki bodo sestavni del našega pokreta. Kjer še ne obstoja »Bratstvo«, ga takoj ustanovite. Pravila dobite pri tajništvu.

Pripravljajte se za volitve delavskih zaupnikov

Januarja prihodnjega leta se bodo vršile volitve delavskih zaupnikov. Delavska zbornica je že razposlala tozadeven lepak, katerega dobijo vse naše podružnice. Centrala NSZ pa je tudi že dala v posebni okrožnici navodila vsem podružnicam, kako postopati, da se povsod izvedejo volitve.

Tudi tem potom pozivamo vse podružnice, naj skrbijo, da se volitve delavskih zaupnikov izvedejo prav v vseh podjetjih in v smislu poslani jim okrožnice.

Naj ne bo podjetja brez delavskih zaupnikov.

Delavstvo samo naj skrbi, da izvede volitve in pride tako do svojih zakonitih zastopnikov.

Delavstvo smodnišnice v Kamniku v vrstah NSZ

Delavstvo smodnišnice v Kamniku je imele že dva sestanka, na katerih je poročal tajnik tov. Kravos o pomenu strokovne organizacije in programu NSZ. Oba sestanka sta bila prav dobro obiskana in je na njih govoril tudi narodni poslanec g. Cerer iz Kamnika. Ustanovil se je tudi pripravljalni odbor za ustanovitev podružnice NSZ. V odboru so tovariši predsednik Franc Šimenc, odborniki Franc Škrbinc, Franc Hočevar, Maks Novak in Karol Legedic. Pravila so že vložena in se bo v kratkem vršil ustanovni občni zbor te naše nove podružnice.

Lepo zborovanje stražiške podružnice

Stražiška podružnica je lahko prav pomorna na svoj napredek. Sestanek, ki se je vršil 17. novembra, se je pretvoril v pravi pravcati shod. Prostori, kjer se je sestanek vršil, so bili nabito polni. Sestanek je vodil agilni predsednik tov. Tomaž Kavčič, poročal pa je tajnik tov. Kravos iz Ljubljane. Na sestanku so govorili tudi drugi tovariši, med njimi stražiški župan g. Anton Križnar, ki je izrazil svoje veselje, da se stražiško delavstvo zaveda velikega pomena strokovnega pokreta. Predsednik Kavčič je ob zaključku shoda izrazil željo, da bi se članstvo večkrat sestajalo in se porazgovarilo o vseh aktualnih delavskih vprašanjih.

Guštanjsko delavstvo v naši organizaciji

Tudi v Guštanju se svita. Delavstvo je sklane se je zbralo dne 27. oktobra na sestanku in sklenilo ustanoviti podružnico Narodno strokovne zveze, ker je bilo doslej razočarano z drugimi strokovnimi organizacijami. Na tem sestanku se je izvolil pripravljalni odbor, v katerega so vstopili tovariši kot predsednik Matija Gradišnik, podpredsednik Jurij Cikulnik, tajnik Ivan Slivnik, blagajnik Rajko Kaps, odborniki Flori Kamnik, Ivan Slabnik in Franc Šuler. Dne 7. t. m. se je vršila širša odborova seja pripravljalnega odbora, katere se je udeležil tudi tajnik tov. Kravos in poročal odboru o programu NSZ in delavskem položaju.

Delavstvo Guštanja, ki je vseskozi nacionalno zavedno, se je otreslo komande nemških hlapcev in sklenilo pristopiti v vrste nacionalne strokovne organizacije. Tako je prav. Na svoji zemlji bodimo svoji gospodje in ne hlapčujmo tujcu in njegovi internacionalni.

Naša zborovanja v zadnjih dveh mesecih

V mesecu oktobru in novembru se je vršilo več prav lepih zborovanj naših podružnic. Ker naš list žalibog ni mogel redno izhajati, nismo mogli o teh zborovanjih pisati. O večjih zborovanjih so poročali dnevnik, ki bodo tudi v bodoče poročali o vseh večjih naših zborovanjih.

Prav lepo zborovanje se je vršilo o priliki rudarskega tabora v Trbovljah. Številni tovariši, ki so nastopali, so poročali o vseh aktualnih rudarskih vprašanjih.

Velik shod delavstva se je vršil tudi v Kranju in je tudi tu nastopilo več tovariškov, med njimi predsednik NSZ tov. Rudolf Juvan.

Manjša zborovanja pa so v teh dveh mesecih imele skoro vse naše podružnice.

Proslava izseljeniške nedelje

Nedelja 27. novembra je bila posvečena se vršile proslave, pri katerih se je govorilo našim izseljencem. Širom cele domovine so o naših izseljencih. Na tisoče dopisov se je poslalo to nedeljo sorodnikom in znancem v vse dežele.

Do letos je izseljeniško nedeljo praznovala samo Družba sv. Rafaela za varstvo izseljencev, kateri gre vsa zasluga, da se je proslava izseljeniške nedelje raztegnila na vso državo in na vse izseljeniške organizacije.

Tudi Narodni izseljeniški odbor je s sodelovanjem Narodno strokovne zveze proslavil to nedeljo. Izdani sta bili dve okrožnici na vse podružnice in društva NSZ. Na izseljeniško nedeljo so se povsod vršili sestanki, na katerih se je razpravljalo o izseljeniškem vprašanju.

Narodni izseljeniški odbor bo prihodnje leto prav slovesno praznoval izseljeniško nedeljo z večjo prireditvijo.

Jeseniška podružnica

Jeseniška podružnica NSZ, je priredila dne 4. decembra v prostorih Sokolskega doma na Jesenicah javno zborovanje, katerega je otvoril tov. F. Kralj. Po uvodnih formalnostih in pozdravah je prešel na dnevni red in izčrpano poročal o kongresu v Beogradu, na to pa podal besedo tovarišu Rupniku, centralnemu zastopniku NSZ iz Ljubljane, ki je v enournem govoru razpravljalo o najvažnejših delavskih vprašanjih: o delavskih zbornicah, borzi dela, o JRKD in stavanjski zaščiti. Zaključil je zborovanje z apelom, naj se delavstvo zaveda važnosti organizacije in pridruži strokovnim organizacijam, kakor tudi da je dolžnost vsacega člana, da poseča članske in ostala zborovanja, ki so tako važna za vsakega delavca.

Podružnica obvešča vse člane, da preseli svoj poslovni lokal s 1. januarjem 1933. v Sokolski prosvetni dom na Jesenicah, kamor naj se obračajo vsi člani v kateri koli zadevi, ob uradnih urah vsako sredo od 7. ure zvečer do 8. in vsako nedeljo od 9.—10. dopoldan. Iste dneve in ure bode odprta tudi knjižnica. Tovariši, pridite po knjige, izobražite se sedaj v zimski dobi.

Podružnica obvešča vse člane in somišljenike, da se vrše v mesecu januarju 1933 volitve obratnih zaupnikov. Članstvo opozarjamo, da se teh važnih volitev vsi udeležijo. Letos bodemo volili tudi na Dobravi obratne zaupnike.

Podružnični blagajnik prosi vse člane, da poravnajo svoje organizacijske obveznosti vsaj do konca tega leta, da lahko poda po tem čisti račun z zaključkom tega leta.